

Pripravila:
Kristina Preininger,
 višja kustosinja
 Narodna galerija Ljubljana

IVANA KOBILCA

naša prva
 akademsko
 šolana slikarka
 (1861–1926)

Lastna podoba, 1894-1895, Ljubljana, Družina Pintar

1. 20. decembra 2011 bo preteklo poldrugo stoletje od rojstva slikarke Ivane Kobilce. Odraščala je v premožni meščansko-obrtniški družini v Ljubljani. Starša sta veliko pozornosti posvečala dobri izobrazbi otrok: Ivana je obiskovala osnovno in meščansko šolo pri uršulinkah, posebej pa se je učila francoščine in italijanščine. Ker je že zgodaj pokazala veselje za risanje, je imela dvakrat tedensko tudi zasebne ure risanja pri slikarki Ildi Künl, hčerki uspešnega slikarja Pavla Künl. Kot je zapisala v svojih *Spominih*, je **pri šestnajstih letih zatrdno sklenila, da bo postala slikarica**. Takrat je spremljala očeta po opravkih v tujini. Skupaj sta obiskala več galerij in slikarskih razstav. Katero mesto jo je z živahnim umetniškim utripom tako prevzelo, da je tam hotela študirati slikarstvo?

15	23			
----	----	--	--	--

Želja se ji je uresničila čez dve leti. Vendar se sprva ni mogla vpisati na tamkajšnjo Umetnostno akademijo, zato se je sama slikarsko izobraževala tako, da je kopirala slike priznanih starih mojstrov v galeriji Umetnostne akademije - kar je bil uveljavljen način spoznavanja in pridobivanja slikarskih veščin.

2. Njena druga pomembna študijska postojanka je bil **München**, kjer je ostala deset let. V tem času je slikarsko dozorela. Ivana se je v Münchnu usmerila v **ateljejsko slikanje človeške figure**. Med študijska dela sodijo predvsem podobe glav in doprsij izrazitih mladostnih ali starčevskih obrazov. Za njena münchenska dela je značilna temno rjava barvna paleta. Ko se je med počitnicami vračala v Ljubljano, je veliko portretirala. Poleg svojih bližnjih

Kofetarica, 1888, Narodna galerija

sorodnikov, še posebej sestre Fani, je slikala predvsem znanke in znance iz ljubljanskih meščanskih družin. V drugi polovici 80-ih let je Ivana Kobilca ustvarila številne slike, ki predstavljajo vsakdanje dogodke ali pa izseke iz življenja preprostih ljudi. Kako v likovni umetnosti imenujemo takšen motiv?

	2	1	
--	---	---	--

. Med tovrstne slike lahko uvrstimo tudi *Kofetarico*, delo, ki je bilo slikarki posebej ljubo in ga ni želela prodati.

Lidija Tavčar, Matjaž Schmidt: Vsaka slika ima svojo zgodbo, Narodna galerija, Ljubljana 2003.

3. Ivana Kobilca je veliko razstavljala. Prvič je razstavila nekaj svojih slik leta 1888 na Dunaju in poleti 1889 v Münchnu. V decembru 1889 je Ivana Kobilca pripravila svojo prvo samostojno razstavo v Ljubljani. To

je bil za takratno umetnostno zasnovo Ljubljano velik dogodek. Svoja dela je kasneje razstavljala še v Berlinu, Pragi, Budimpešti, Regensburgu, Dresdnu, Zagrebu, Sarajevu ... Največji uspeh in umetniško potrditev je doživela v Parizu, ki je bil takrat središče likovnega dogajanja. Tu so se vsako leto odvijali t. i. saloni, ki so jih pripravljala umetnostna združenja. Mnogi slikarji so pošiljali svoja dela, le redki pa so uspeli prepričati žirijo, razstavljati in si zagotoviti uspeh. Ivana je leta 1891 poslala dve sliki na Salon Državnega umetnostnega združenja. Izmed 2800 prispelih slik so jih izbrali 200, med njimi obe Ivanini sliki. Ne samo to, Ivana je bila med redkimi nagrajenci, ki so leta 1891 postali pridruženi člani uglednega združenja. Kateri dve sliki je Ivana leta 1891 poslala na pariški Salon?

	5	18		7		
--	---	----	--	---	--	--

18		11			10	
----	--	----	--	--	----	--

Poletje, 1889-1890, Narodna galerija

4. Konec 80-ih let 19. stol. so na umetnost Ivane Kobilce vplivali tudi **modernejši načini slikanja**. Utrujena od potrpežljivega slikanja glav v temnih ateljejskih tonih se je navdušila nad slikanjem zahtevnejših celopostavnih figur, ki so bile postavljene na prosto. Na Ivaninih slikah se je pojavila naravna sončna svetloba in njena barvna paleta je postala

svetlejša in živahnejša. Tako je zastavila tudi svojo najbolj reprezentativno sliko *Poletje*, ki je nastajala dve leti 1889 in 1890, na materinem domu v Podbrezjah. Pri slikanju si je pomagala tudi s fotografijo, za osrednji model mestne gospodične pa ji je spet služila sestra Fani.

V zgodnjih 90-ih letih 19. stoletja je v Franciji, v znamenitem Barbizonu, naslikala še *Otroke v travi*, najbolj uspelo zračno podobo na prostem. Kako imenujemo slikanje na prostem, ko slika ne nastaja več v ateljeju, temveč v naravi?

	18		1			10			19
--	----	--	---	--	--	----	--	--	----

Pariška branjevka, 1892, Narodna galerija

5. Ivana Kobilca je naslikala veliko podob otrok. Pri zgodnejših je poudarjala portretne poteze obrazov, kasneje je izpostavila radoživost otroške igre. Pri nekaterih so jo bolj vznemirjali slikarski - svetlobni poudarki, pri drugih zaslutimo v ozadju zgodbe, nekatere otroške podobe pa še danes ostajajo vznemirljivo skrivnostne. Na sliki *Pariška branjevka* je upodobljen otožni

dekliški obraz, ob njem je bil nekoč naslikan še deček, ki pa ga je slikarka preslikala. Sčasoma so spodnje plasti barve prodrle iz temnega ozadja, tako, da deluje danes slika precej skrivnostno. Kako v slikarstvu še drugače imenujemo takšne plasti popravkov in preslikav?

	8	1	7		19				
--	---	---	---	--	----	--	--	--	--

Mak, 1914-1926, Narodna galerija

6. Na prelomu stoletij se je Ivana Kobilca mudila v Sarajevu, kjer se je ukvarjala tudi z religiozno tematiko in tehniko freske. Za prenovljeno dvorano ljubljanskega magistrata je leta 1903 naslikala podobo *Slovenija se klanja Ljubljani*.

To je bila alegorična slika, ki se je zdela mlajšemu kolegu Rihardu Jakopiču preživela tema in

zato je sliko slabo ocenil. Ivanino zadnje potovanje jo je vodilo v Berlin, kjer se je preživljala s portretiranjem. Kot je sama potožila, v zadnjih letih ni dobivala več modelov, pa tudi ljudje so se rajši fotografirali, ker je bolj poceni. Zato se je v njenem delu, zlasti po prvi svetovni vojni, ko se je končno ustavila v Ljubljani, uveljavljal še en motiv. To je bilo:

	22						1	
--	----	--	--	--	--	--	---	--

7		16				7		
---	--	----	--	--	--	---	--	--

7. V Narodni galeriji v Ljubljani - njena ustanovna članica je bila tudi Ivana Kobilca, si lahko v stalni zbirki slovenske umetnosti ogledaš nekaj Ivaninih najbolj znanih slik: *Poletje*, *Kofetarica*, *Pariška branjevka*, *Avtoportret*... Vsa razstavljena dela so naslikana z oljnimi barvami, ki jih je Ivana najraje uporabljala. Portrete je rada slikala tudi v tehniki pastela.

Likarice, 1891, zasebna last

Značilnosti realizma opazuj na sliki Ivane Kobilce *Likarice*.

V Narodni galeriji si lahko ogledaš tudi dela Ivaninih sodobnikov, slikarjev **realistov**. S katerim od naštetih slikarjev je bila Ivana dobra prijateljica in sta tudi skupaj slikala?

R=12	brata Janez in Jurij Šubic,
S=21	Ferdo Vesel,
Š=17	Anton Ažbe,
T=7	Jožef Petkovšek.

študija za portret ljubljanskega župana

8. Družina Ivane Kobilce je stanovala v nekdanji Ključavničarski ulici - v predelu, kjer se je še ohranila stara **srednjeveška zasnova**, ki pa jo je silovit potres leta 1895 močno načel. Hiša v lasti družine Kobilca sicer ni bila uničena, so jo pa **po potresu temeljito obnovili** v duhu starejših arhitekturnih slogov. Ker je bila sosednja hiša

porušena, je postala hiša Kobilčevih osrednji vogalni poudarek novonastalega Ribjega trga. To je podkrepil značilni vogalni stolpič, praški arhitekturni motiv, ki je bil pri srcu takratnemu ljubljanskemu županu. Ivana Kobilca je v družinskem stanovanju prenovljene palače živela in delala zadnjih dvanajst let svojega življenja. Po izročilu je njen slikarski dom v prvem nadstropju stavbe napovedovala duhovita slika/vizitka: na vhodnih vratih ni bilo imena in priimka, pač pa cvetlično tihožitje s kobilico. Kdo je bil ljubljanski župan, ki se je posebej zavzel za popotresno obnovo Ljubljane in ga je Ivana Kobilca proti koncu svojega življenja tudi portretirala?

	22		1		16		10			
--	----	--	---	--	----	--	----	--	--	--

Končno geslo:

Ivana Kobilca je v svojih spominih sama o sebi med drugim zapisala:

22	21	8		21	8	19		16	5	7	8	18	2
22	10	15	8	7	10								
1	2		21	22	8	7	23						

in pogledati za vsako zaveso, vedno me je gnalo naprej ...

Viri:

- Enciklopedija Slovenije, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1991 (V. in VIII. zv.).
- Lidija Tavčar, Matjaž Schmidt: Vsaka slika ima svojo zgodbo, Narodna galerija, Ljubljana 2003 [razst. kat.].
- Breda Ilich Klančnik: Ivana Kobilca, Življenje in delo, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1997.
- Ljerka & Luc Menaše: Ivana Kobilca, Gorenjski muzej Kranj, 1972.
- Ivana Kobilca 1861-1926, Narodna galerija, Ljubljana 1979 [razst. kat.].
- Živa Deu: Arhitektura domov znanih Slovencev, Ljubljana, Kmečki glas, 2008. <http://www.ng-slo.si/>